

Povídání ateistovo a malování Mgr. Plivníkovo věci křesťanských se týkající. Část 33.

=====

Protože příznivci těchto „povídání“ se rekrutují především z řad lidu malířstvím se zabývajícím, nelze si odpustit provokativní otázku:

Kdo je patronem malířů?

Jistě se najdou jedinci, kteří to vědí (klobouk i s parukou před nimi dolů), ale jsem v pokušení se vsadit, že většina tzv. materialismem a ateismem postižených lidí nikoliv.

Je jím sv. Lukáš Evangelista. Je to svým způsobem postava poněkud ztrácející se mlhách legend, ale jedno je jisté – skutečně žil, jak bude ještě zmíněno. Vcelku omylem je řazen k učedníkům Kristovým. On se však s Kristem nikdy nesetkal a křesťanské učení jej okouzlo až delší dobu po Kristově ukřižování. Ví se z více zdrojů, že kolem roku 50 nebo 51 n.l. se setkal s apoštolem Pavlem, kterého pak opakovaně provázal po jeho cestách a neopustil jej ani v dobách Pavlových věznění, ba byl mu nablízku i při popravě stětím v roce 67 v Římě. Apoštol Pavel konal totiž misijní cesty po Blízkém východě - Antiochii, Syrii, dnešním Turecku, Řecku i ostrovech v Egejském moři, a v období pronásledování křesťanů neunikl pozornosti římského panstva.

Setkání a asi 17-letá spolupráce se sv. Pavlem vedla Lukáše k tomu, že sepsal jeho vyprávění o Kristovi, k čemuž je třeba jako jistou pikantnost dodat, že ani Pavel se s Kristem nikdy nesetkal s výjimkou jeho legendárního obrácení na křesťanskou víru při cestě do Damašku, jíž se Pavel zúčastnil jako pronásledovatel křesťanů (ale to je již jiný, velice zajímavý příběh). Lukáš se ale posléze seznámil i s dalšími apoštolů, učedníky Kristovými, a to vedlo k tomu, že sepsal Evangelium dle Lukáše, uznané jako třetí kniha Nového zákona. A také k tomu, že sepsal Skutky apoštolů, což je pátá kniha Nového zákona. O vlastním životě Lukášově se toho moc neví, a mozaika jeho života je složena z literárních střípků jeho současníků, sv. Pavlem počínaje a je tedy tvořena hlavně legendami. Ale neohrnujme nad legendami nos, věc je totiž velice zajímavá. Lukáš jako jedna z mála osobností té doby náležející do křesťanského společenství, nebyl Židem, ale Syřanem, původem z Antiochie. Tím se stále vracíme k jistému nesmyslu pozdějšího křesťanského antisemitismu, kdy se Židům jako záminka pro pogromy vyčítalo, že popravili Krista – přitom všechny jedající osoby včetně Krista a s výjimkou Piláta byly židovského původu a křesťané byli zprvu jen židovskou sektou.

Lukáš byl vystudovaný lékař a měl i jisté psychoterapeutické schopnosti. Platil za uznávaného odborníka a postupně se z něj, jako znalce lidské psychiky, stal spisovatel a také (!) malíř. Je mu připisováno několik obrazů s mariánskou tematikou – ví se sice, že dochované obrazy jsou mladšího data, ale zřejmě se jedná o kopie obrazů Lukášových, o jejichž existenci se obecně nepochybuje.

Lukáš žil v závěru života v Thébách, tedy ve středním Řecku. Zprávy o místech jeho působení po smrti Pavlově a před příchodem do Théb, se dosti liší, ale asi to není podstatné. Řecká tradice tvrdí, že v Thébách působil jako biskup. Lukáš se narodil někdy na počátku našeho letopočtu a zemřel v Thébách ve věku asi 84 let. Vzhledem k věku se předpokládalo, že zemřel stářím, ale ze spisu sv. Řehoře vyplývá, že snad měl zemřít mučednickou smrtí oběšením na olivovníku. Tím je zaděláno na další nejasnosti v Lukášově osudu. Obecně se má za to, že byl pohřben v Thébách. Ale v Turecku u Efesu při cestě ze Selčuku na legendární Slavičí vrch se také ukazuje „původní“ hrob Lukášův (už dříve jsme uvedli, že v nedaleké pevnosti sv. Jana je hrob nejmladšího evangelisty Jan Miláčka Páně). Každopádně ostatky Lukášovy neměly po smrti klid. Přes Konstantinopol se nakonec dostaly do italské Padovy, kde byly uloženy do sarkofágu s olovenou rakví. Jenže pak zase na scénu vstoupil známý sběratel ostatků, císař římský a král český Karel IV., vyžádal si lebku Lukášovu, a ta je díky němu uložena ve svatovítské katedrále v Praze. Thébané se ovšem ani po staletích nevzdali a v době poměrně nedávné vznesli požadavek na vrácení všech ostatků do Théb. Vyhověno jim nebylo, ale jejich žádost vyvolala vlnu zájmu o Lukáše, a všechny ostatky, jak padovské, tak „pražská“ lebka, byly v r. 1998 podrobeny antropologickému přezkoumání (za českou stranu zde figurují známá jména dr. Emanuela Vlčka, CSc.,

a ThDr . Jana Matějky) a světe div se! Prakticky se nenašel žádný rozpor s tradovanými legendami. Skutečně se jednalo o osobu syrského původu, zemřelou v udávaném věku, robustní nepříliš vzrostlé postavy (jak jej popisují Lukášovi současníci) a co víc, pravděpodobně zemřelou na následky oběšení.

Upřímně řečeno, po lidech zůstávají ostatky. Avšak po mnohých zůstane i jejich dílo překonávající staletí. Evangelium podle Lukáše a Skutky apoštolů jsou literární díla s nehynoucím významem. To prosím nepřeháním. Znamý básník, spisovatel a tvůrce spisovné italštiny Dante Alighieri ve své době prohlásil Lukášovo evangelium za nejkrásnější knihu světa, a ten tomu určitě rozuměl více než já.

Na obrazech si Lukáše určitě s nikým nespletete. K jeho atributům patří býk zpravidla okřídlený a pokud Lukáš nadržívá svitek nebo knihu, pak určitě obraz Panny Marie. Takže už asi nikdo nezapomene, že patronem malířů (a jiných později přifařených výtvarných umělců) je svatý Lukáš Evangelista. Třeba v podobě, kterou nám nabízí Mgr Plivník. V Národní galerii mají zajímavý obraz J. J. Heinische – Svatý Lukáš maluje Pannu Marii. Vezměte si ze všech tří zmíněných pánů příklad.

(Text nepošel cenzurním dohledem páně Plivníkovým).

